

תורה ממרום לפרשת פיקודי

התרומות למשכן

בס"ד

מאת : עזרא מרום

בין התרומות שנתרמו למשכן נימנו זהב ואבנים יקרות. בפרשתנו מפורטים 11 סוגים של תרומות: " כל נדיב לב יביא את תרומת ד' זהב וכסף ונחושת ותכלת וארגמן ותולעת השני ושש ועיזים ועורות אילים מאודמים ועורות תחשים ועצי שיטים ושמן למאור...ולבסוף אבני שוהם ואבני מילואים" (שמות ל"ה, 5). האור חיים הקדוש מקשה על כך 2 שאלות :

1. רשימת התרומות כתובה בסדר יורד (מהיקר לזול יותר) ולכן מן הראוי שהאבנים היקרות ירשמו בראש הרשימה ולא בסופה שהרי ערכן גדול יותר אפילו מהזהב ?
2. למה כל התרומות האחרות מחוברים זה לזה ע"י האות ו החיבור חוץ מאבני השוהם ואבני המילואים ?

רבי חיים בן עטר זצוק"ל, האור החיים הקדוש, עונה על כך 5 תשובות:

תשובה ראשונה: רשימת התרומות לא נערכה לפי הערך הכספי אלא לפי רמת הקדושה המתבטאת בשימוש בהן. כל החומרים שנתרמו למשכן המופיעים בראש הרשימה נועדו לכלי המשכן. לעומתם אבני השוהם ואבני המילואים מופיעים בסוף הרשימה בגלל שהם מיעדים לבגדי הכהונה שרמת קדושתן נמוכה מקדושת המשכן שהרי מותר ליהנות מבגדי הכהונה גם לא בשעת העבודה.

תשובה שניה: רשימת התרומות נערכה לפי הסדר הכרונולוגי שבו הן ניתנו. וכידוע אבני השוהם ואבני המילואים נתרמו בסוף. רק לאחר שהביאו בני ישראל את הדברים הנצרכים למשכן. חז"ל ראו את מעשי הנשיאים בשלילה כי המנהיג צריך להיות ראש וראשון לכל דבר שבקדושה ולכן היה עליהם לתרום לפני כולם ולקיים את הכלל " זריזין מקדימים" כדברי רש"י: " אמר רבי נתן מה ראו הנשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחילה ואילו למשכן תרמו בסוף ? . אלא כך אמרו הנשיאים יתנדבו הציבור ומה שמתנדבים ואנו נשלים את החסר. כיון שהשלימו הציבור את החסר (ככתוב: "והמלאכה הייתה דיים) הביאו הנשיאים את אבני השוהם. בגלל שהתעצלו נחסרה אות משמם וכתוב הנשאים בלי האות יוד.

תשובה שלישית: התרומות נרשמו לפי הסדר הכרונולוגי שנתרמו. היות ואבני השוהם והמילואים נתרמו בסוף כפי שהזכרנו לעיל, לכן הם נזכרו בסוף.

תשובה רביעית: במסכת יומא נאמר שאבני השוהם ואבני המילואים לא נתרמו מהרכוש הפרטי של הנשיאים כי אם זכו בהם ע"י נס משמים שהעננים הביאו אותם. כאן מסתמכים חז"ל על הפירוש המילולי הנוסף של המילה "נשיאים" שפירושה =עננים כמאמר הפתגם הידוע: נשיאים ורוח וגשם אין. תרומה שהתקבלה בלא טרחה ויגיעה של האדם פחותה מפריטים אחרים שהאדם זכה להם בעמלו. כאן מודגש רעיון מוסרי גדול על חשיבות העמל. שהרי כשאדם משיג משהו בטרחה ובעמל הוא מעריך אותו ומשתדל לשמור עליו אצלו. בהקשר לכך נציין שבדרך כלל לא מקבלים שכר על עמל בלבד מבלי לתת את המוצר הסופי. למשל נגר שבנה חצי ארון לא יקבל שכר ממי שהזמין אצלו ארון שלם. יוצא מכלל זה העמל בתורה שזוכים לו גם אם למדת ולא הבנת. לכן אומרים : אשרי מי שעמלו בתורה !

תשובה חמישית: אבני השוהם ואבני המילואים מופיעים כיחידה נפרדת של פריטים שירדו בנס מהשמים לעומת האחרים שהושגו בעמל האדם ולכן אין ו החיבור.